„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слов а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Новом Саду у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 118. У Новоме Саду у среду 5. (17.) августа 1881. ГОДИНА XVI.

СРПСКИ БИРАЧКИ ЗБОР У РУМИ.

У недељу је био први српски бирачки збор у Руми, који је сазван био, да се оснује „самостална српска странка.“ Осетила се потреба да се така странка оснује на очиглед држања хрв. странака спрам Срба, и у очи уставног спојења крајине. С тога је збор био значајан. Он је био и млогобројан — из свију крајева Срема било је бирача на окупу. Течај збора био би мирно текао, да се није нешто догодило, што се иначе нигде не догађа. Свуда таке зборове држе политични једномишљеници, или ако се странка обнавља, или нова оснива, то на збор на то опредељени долазе, и у њему учествују они, који се начелно у означеном правцу слажу. Кад је у позиву на збор речено: да се намерава стварање „самосталне српске странке“, то је онда сваком јасно било, да се под тим неразумева владина странка. И др. Суботић, који је у Руму дошао, није хтео учествовати у збору, јер је збор на другом темељу, него на ком он стоји. Но то није пречило, да други Срби владине странке у Руму дођу с намером, да у збору учествују.

Више се њи од познатији из Вуковара стекло: др. Пејичић, оба брата Рогулића, Коста Стојшић, па из Осека Васа Ђурђевић. Очевидно им је смер био, да осујете, покваре ствар „самосталне српске странке.“

У предконференцији у школи састадоше се најпре главнији од обе странке. Споразум се није могао постићи, јер противници захтеваше, да се не ствара „самостална српска странка,“ него да предлагачи тога пређу на владинско становиште. Онда је требало, да се противницима изјавило: да је збор сазван за оне и с онима, који стају на становиште самосталности српске странке, јер тога нема у свету, да једна сазивачка политична странка приступ у свом збору даде онима, који су донде били на другом становишту, и изразе, да на свом владинском становишту остају.

Збор се започне. На председников предлог прочита се програм од привременог одбора састављен. Прву реч узме Коста Стојшић, човек, коме се на цртама лица огледа унутрашњост. „Trux facies“ — мрко лице. Говорио је страсно, пун жучи, горчине. Незнамо, је ли с таком жестином кад за народну, као сад за владинску ствар реч водио, али је сад жестином говора надмашио очевидну мржњу своју на српску народну странку.

За њим је говорио др. Милан Ђорђевић. Он је у подужој беседи разложио садржај, смисао и значај прочитаног програма. Говор му је био праћен одобравајућим усклицима збора. Код разјашњења места о Босни-Херцеговини спомену, шта је Ђурђевић на уг. сабору говорио о Босни-Херцеговини. После њега узме реч Ђурђевић и говорио је у највећој жестини. Сад се дао познати у правом облику. Прогласио је политику „од данас до сутра.“

Др. Ст. Димитријевић одговори Ђурђевићу. Са питањем: „шта сте привредили српству за шест година дана, одкад сте на владиној странци на хрв. сабору?“ — поразио га је до ноге.

Програм је примљен једногласно, и одушевљено, изузимајући мале четe противника, који су се међу тим разишли.

Програм, који ћемо саопштити, означује становиште српско у тројној краљевини и тражи за Српство: признање законом имена српског поред хрватског, равноправност ћирилске писменице са латиницом у опште а на особ политичну и правосудну званичност ћирилице у општинама, срезовима и окрузима, где је српска већина, очување и законско ујамчење српске народно-црквене автономије у опште, у општинским школама особито; државно подпомагање школа, препарандија и просветни завода српски. У погледу политичном заузимати се за што ширу самосталност земаљску. У погледу Далмације сједиње у споразуму с Далмацијом. Што се Босне-Херцеговине тиче, кад се прилика даде, заступати политику самоопредељења народа.

С овим програмом ступа Српство с оне стране Дунава на српско гледиште и становиште.

Тим се оно не дели, него само разликује од Хрватства у племенском погледу. Што се државни, земаљски ствари тиче, ту остаје у опште заједница, но и ту самостална српска странка себи задржава слободне руке, али израз у програму да ће се ићи на што ширу земаљску самосталност показује, да ће српска самостална странка, ако и не идући солидарно са опозицијом, ипак с овом се на државноправном земљишту сусретати.

Оволико засад.

Помоћ чешком народном позоришту!

У Прагу се склопио одбор, на челу му др. Ригер, који купи прилоге на погорело чешко народно позориште. Одбор је издао овај проглас:

Чеси!

Тешком муком приспевши на мету своје тридесетогодишње тежње, буде наша народност ужасним ударцем од исте одбијена.

Наше народно позориште снађе пожар, који је осим чврстих каменитих зидова све друго својим ватреним збом уништио.

Наша дика лежи у развалинама, покварено је велико народно дело а уздисаји и нарицања оре се над гробом његовим.

Дим и пара диже се врх онога места, које је мало пре сјајило у блеску вештине, слика опустошења је унутрашњост народног позоришта, на коју гледасмо с таком љубављу, с толи поноса, на коју с пуним правом показивајући, свету навестисмо: „Гле, пробудивши се за нов живот, дижемо дело ово сопственом силом“!

Па шта ћемо данас и сутра рећи ономе, који дође да га види?

Рећи ћемо му: „Овде је гроб нашег лепог санка — гледај брате, погле, странче, развалином постаде, што нам је требало бити златан двор“!

Никако, то никоме нећемо јављати. Храм наше вештине мора се подићи до нове славе и иста народност, која га је једанпут за себе подигла, иста народност подиће га и по други ред, сазидаће га са пожртвовањем а одушевљењем, који ће се већма дизати него пламен ватре, од кога је дело наших руку пропало.

Многе су жртве изгубљене — још веће се опет принашају. Страховити удар, што нас задеси, може нас додирнути као хитра муња, али нас не сме, не сме нас никад на земљу оборити.

Ко се овде сином и ћерком наше народности зове, сваг нека донесе нов према силама својим угледан поклон, да се наново подигне народно позориште.

Такмачимо се један с другим, сваг нека пази да другог прехитри у принашању жртве.

По свим чешким гајевима, по свим варошима, по свим окрузима, почевши од главне вароши ове краљевине, па до последње колибе на брду — нека се свуда приреди опште и велико сабирање. Нека се тога кому драго лати, но да би се опште учинило и да нико, ко хоће да учествује у заједничкој жртви, не буде заборављен, морају се неодложно под предвођењем угледних људи, који опште поверење уживају, саставити скупљачки одбори у свакој вароши, у сваком округу. Па где год то буде, нека нам се јави, да се онде саставио одбор и ко му је председник, да наш одбор знаде, хоће ли се и где ће се купити.

Нека се одмах почне купити. Као што косачи иду у поље, да богату жетву у житнице сведу, тако пођимо и ми, те скупљајмо, не би ли смо богату жетву свели за обављање народног позоришта. Коме год у грудима чешко срце куца, свако ће принети принос, и сваки ће дар добро дођи и у срцима народа уписано бити, донео га а син и кћи народа, а пријатељ њихов и пријатељ уметности,

Благословено било то надметање, донело данас уништеном народном позоришту тако богату жетву, не би ли за кратко време опет у истом сјају, у истој слави усксрло, којом је пре кратког времена сјало и још данас сјаје у срцима и непременој успомени своју нас!

Праг, после великог пожара народног позоришта.

Политички преглед.

У погледу **радње, што са спојењем Крајине** у поредо иде, јављају из Загреба, да ће од граничарских шума још једно 8 до 10 милијуна одвојено бити. Тако бар изгледа по досадашњој радњи дотичне комисије. Од ота ће се своте пре свега дотирати школска и општинска заклада и утемељити верозаконска заклада за бившу граничарску област. Ако што остане, то ће се употребити на грађење железнице, што ће ићи од Сиска преко Топуског на Карловац. Као што веле, комисија ће свој посао тек до године свршити, јер га је доцне започела.

У Будапешти састављају **угарски државни прорачун** за годину, што долази, па хоће да га земаљском сабору поднесу, како се овај састане. Чује се, да ће догодишњи прорачун, што се тиче потраживања, бити већи од овогодишњег. Час чујеш, да ће заједничко војено министарство имати већих потреба, час министарство за комуникације, а сад се чује, да ће и домобранско требовати веће своте. Те гласове нико радо не слуша, али не вреди ништа, окренути ухо своје од њих; жали боже, сва је прилика, да ће се то обистинити, јер официјозуси нису бадава у сва звона ударили, да ће идући сабор бити „реформаторски сабор.“ Повесница прошлих година учи нас пак, да су баш тако звани реформаторски сабори свагда били они, који су најдубље пружали руку народима у — џеп.

На **однопај међу Србијом и Аустро-Угарском** баца врло значајну, у право чудновату сенку један допис, што га је полузванична „Градачка Дневна Пошта“ ово дана из Београда добила. Судећи по свим знацима, допис је потекао из дипломатских кругова, а у њему се веома горко тужи на Србију, да она под које каковим изговорима одуговлачи грађење железничких пруга, уговорених с Аустро-Угарском, те вели, да се у кнежевини у опште шири неповерење спроћу двојне монархије. Садашњем одношају, који је на оку пријатељски, може врло лако бити крај, само ако одступи данашња влада. Тако градачки лист. Дакле пријатељски однопај са Србијом сматрају и сами меродавни кругови да је лабав, непостојан, а што то не вешају о велико звоно, него своје бојазни износе у мањем, покрајинском листу, то је за то, што не иде, да се одмах у велику полузваничну листу навали на Србију, кад су све до јуче дивали у небо „искрене и пријатељске“ одношаје са Србијом.

Букурештански дописник петроградског „Поретка“ извештава, како се с једним од слободоумних вођа бугарског народа, с **Каравеловим разговарао о бугарским приликама.** Разговор је у толико знаменит, што се по њему види, шта мисли од сад бугарска народна опозиција чинити. На питање, шта он мисли, чинити, одговори Каравелов: „Нами, заступницима бугарског народа задатак је, да чекамо, а то ће јамачно само осам, девет месеци трајати, док влада не изда милијуне, што их има. После великих издатака, што су издати на изборе, комисаре, кретање војске зарад организације „слободних избора“ и т. д. не ће још дуго трајати готовог новца; требаће нових пореза, а то ће бити камен спотицања. Лаковерни народ мисли, е порези су му за седам година отпуштени; но влада ће принуђена бити, да их купи, шта више, да их повећа. Ја познајем Бугарску, видим дакле у на пред, шта влада из вида губи. Моја ће странка на миру чекати. Ја остајем у Румунској. Њене меродавне државнике умирио сам, што се тиче бојазни од агитације наше странке.“

Берлински „Крајцајтг“, лист, познат са својих руских свеза, доноси читав низ чланака о **пресељењу царске столице из Петрограда у Москву.** Берлински лист мисли, да је избор међу Петроградом и Москвом на „највишему месту“ покренут и да је цар због те евентуалности путовао, која би морала бити одлучна како по унутрашњу, тако и по спољашњу политику руску. По што Александар III. хоће да остане „самодржац“, то се, вели „Крајцајтг,“ његов поглед сам собом морао Москви окренути, старој царској столици, где је мисао о царској власти захватила корена у срцу народа. Ако је цар Александар — тако завршује преко конзервативни берлински лист — кад је у Москви био, дошао до уверења, да онде опште мишљење мора уништити политичке злочине, онда ће то јамачно много вредити при одлучивању, ма да, осим личне сигурности цареве породице, и други веледважни политички моменти долазе у обзир, кад се о томе ради, да се владалачка столица с једног места на друго премести.

Како Руси у Азији какав одлучнији корак учине, одмах „дође у питање“ одношај **Русије и Инглеске** једне према другој, јер Азија је оно место, где су Инглези најосетљивији. Сви знаци слуте на то, да Русине мисле отићи из земље Текинаца Туркомана. То је и Дилке ово дана у доњем дому парламента потврдио. На дотично питање одговори он, како је британски пословођа званично у Петрограду обавештен, да ће од сад земља, што лежи баш крај Аскабада, бити јужна граница текиначке оазе, што је с Русијом коначно спојена. Како „Моск. Телегр.“ дознаје, британска је влада преко свог петроградског заступника искала разјашњења о новој граници међу закасписком облашћу и Персијом. На то је Русија одговорила, да она није дужна, давати разјашњења о свршеним чиновима, који се само Персије тичу. У једно је она категорички одбила инглеску намеру, која је ишла за тим, да при означењу поменуте границе буде и један инглески повереник присутан, те остала при томе, да тај посао имају обавити само руски, персијски и текиначки повереници.

У Инглеској апсорбује у овај мах највећи део јавног интереса **ирски лend-бил,** коме се сад, што но реч, ломи погача. Доњи дом парламента претресао је 31. пр. мес. исправке, што их је горњи поднео на тај закон, и ти су закључци одмах овом достављени. Сутра дан је горњи дом на ново почео дебату. У очи дебате било је министарство на окопу, те већало, шта да се ради, ако конзервативна опозиција у горњем дому не попусти. Шта је ту баш прецизно закључено било, то се не зна, али јавно је мишљење, особито владинска преса, за то, да се не попушта; мисли се у опште, да ни влада збиља не ће попустити. Истог дана били су и лордови код Сализберија на приватну договору, те закључили, да ни они не попусте. Шта ће онда бити? На то одговори разнолико гласе. Једни веле, да ће влада узети поднесак на траг, па на јесен други парламенту поднети; другі, да ће доћи до кризе, министарске или парламентарне, тј. или ће влада морати дати оставку, или парламенат распустити. Свакако, критичка ситуација. Горњи дом узео је био у суботу у претрес примедбе доњег дома на његове (горњег дома) исправке, али по што су конзервативци, особито Сализбери, жестоко ударили на поднесак, то дебата буде до понедељника одгођена.

У **Француској** је изборно кретање у пуном јеку. Од важнијих момената у том погледу јест посланички извештај, што га је Гамбета својим белвиљским бирачима поднео, — извод из њега доносимо на другоме месту — и беседа, коју је председник министарства, Жил Фери, 29. пр. мес. држао на банкету у Нансију. Беседу ту сматрају за знак измирења министарства с Гамбетом. На здравицу нансиског мера одговори Фери у подужој беседи, те рече, да ће избори бити обављени без најмање званичне пресије, да ће испасти умерено и проћи без страсних нападаја на садашњи устав. Говорник за тим изјави, да се не боји ревизије устава, јер између мудре, разлозима поткрепљене, постепене и пријатељским начином обављане ревизије, као што ју је **велики говорник у Туру** (Гамбета) препоручио, и императивне (заповедне) и апсолутне ревизије, како је радикалци захтевају, зија јаз. Ови последњи немају ничег заједничког с бистрооким пријатељима устава, који га не ће да компромитују, него само ојачају. Фери даље стаде побијати мисао, као да ће ревизија устава опасна ствар бити. Он би, рече, ствар сматрао веома тешком, кад би имао посла с неразборитим револуцијонарима, али не боји се, кад има посла с републиканци, који ће још и опортуност истакнутог питања проучити. На послетку наздрави министар-председник републици у спас, комори у здравље и у „нешто, што је боље и од републиканске левице и од републиканске уније, а то је: слога своју републиканаца“.

Бесједа

синђела И. Д. у цркви О . . . . . .
19. (31.) јула о. г.

Поштовани зборе!

„С нами бог разумјејте јазици.“
„С милим богом на стотину врагова.“

Као што вам је познато, побожни зборе, одређен сам ја од наше високе епархијске власти, да данас дођем међу вас овдје, и да благословим освећеном водом и мирисавијем босиљким овај св: храм наш, — ову красну богомољу нашу, — па да опет у њој пропоје дивна пјесма у славу св. тројице, — па да у њој Србин и опет нађе хришћанске утјехе својој болној, али племенитој души. Морам овдје отворено изјавити своју топлу благодарност нашем високопреосвећеном г. дијецезану, што ми је повјерио ову угодну дужност, и тијем мене управ вапредно одликовати изволио; ма да би ја куд ка-

мо радоснији био, а без сумње и ви, пошт. зборе, скупа самном, да је Високопреосвећени господин славу ову нашу сам својијем високијем присуством увеличати благоволио.

Па кад смо све по закону православноме, а по реду црквеноме савршили; кад смо се помолили Богу драгоме и на св. литурђији: за премилостивога цара и господара, за преосвећенога владику; за свештенство и за мили народ српски; за град овај и за све остале градове гђе се слави Бог у св. тројици, — за војака и за тежака, — за путника и за невољника, — за стара и за немоћна, — за здрава и за болна, — за чисти ваздух и за род земаљски; — кад смо се усјетили, браћо, и нашијех драгијех и милијех покојника, те се замолисмо за покој душа, и за вјечно спасење покојнијех: отаца и праотаца; матера и сестара, браће и пријатеља, кумова и другова, народнијех учитеља и просвјетитеља, родољуба и добротвора, — велим, кад смо све то овдје споменули, не могу пропустити да вас, пошт. зборе, не поздравим овдје са неколико искренијех ријечи.

Ја вам мало час нагласих ријечи пророкове: „С нами бог . . . . „па одмах надовезах на то нашу српску пословицу, која од ријечи до ријечи тумачи ријечи из св. писма а то је: „С милијем богом на стотину врагова". А рашта сам баш ове ријечи узео за тему данашњој својој бесједи ево ћу одма и да вам кажем.

Осим дјеце мало ће бити, мислим, узраслијех чланова у овој малој али честитој општини српској, који неће знати и памћети, да на овоме освештеноме мјесту прије 15 година не бијаше ни трага овој светој богомољи нашој. А кад би се запитало с чега не бијаше овдје цркве српске, извијо би се из болнијех груди нашијех одговор, да је то пријечио онај саможиви злодух; што ни сам себи добра не жели; што не трпи бољега од себе; онај злодух, што се је по хиљаду пута од Косова до данас напио крви наше; онај злодух, што се упео из петнијех жила да потаре све оно што је Србину — што је свакоме човјеку најдраже и најсветије, а то су: вјера прађедовска и дично име народно. Тај исти пакосник све је ђаволске силе у помоћ позвао, да препријечи, е да се овдје не сагради обиљежје св. вјери православној, е да се овдје не запоје на светињи народној! С нами бог . . . .

Али Србин је научио мукотрпан бити. Научио је да је: „Свака сила за времена", па се за часак испред те силе уклони, али се не поклони, јер је знао да је на његовој страни истина и правда божија. — Она жарка љубав до свете вјере и закона свога, — она жива свијест хришћанска, која одушевљаваше наше славне ђедове и прађедове, а данас св. божије угоднике: св. Немању, св. Саву, св. краља првовјенчанога, св. краља Милутина и Драгутина, св. краља Дечанскога, св. мученике: цара Уроша и цара Лазара, и већ сав освештени сабор нашијех светитеља, а све од српске крви и кољена — што но подигоше дивне задужбине: „да се њима поје литурђија и овога и онога свијета" у бијеломе Хиландару на сред Горе свете, у првопрестолној Жичи, у царској Студеници, у високијем Дечанима и у окићеној Манасији, у дивној Раваници и по осталијем српскијем задужбинама, — та иста љубав и свијест није се угасила ни за пет стотина година, а код свијех ђаволскијех сплетака и маштанија ни дан данашњи. Та иста света ватра разгријала је српске душе нашијех старјешина, што нам саградише прије 15 година ову нашу светињу.

С тога браћо, нека је слава и вјечни спомен свијем онијем добротворима нашима, који одоше богу на истину, а који се не препадоше ни на брецања ни на пријетње нечије, — него и црно иза ноката вадећи, а пјевајући у себи „С нами бог . . . . . „забиљежише овијем краснијем обиљежјем и своју народну и своју хришћанску свијест; а забиљежише богме и то, да и овдје, у сред Огулина, има: „крста од три прста", има крсне славе српског кољива, — има Србаља!!!... Слава им дакле и вјечан спомен.

А живијем члановима ове честите општине, који ево својски приопусте, да поправите и намјестите, да очистите и убјелите, да освјетљате и накитите све оно, што је ублијеђело и потавњело, што је поцрнело и извештало, што се је отрцало и покрвало, — свима вама частита господо и браћо, кличем од срца: Хвала вам и бог вас поживио на многаја љета!!!

Из листова.

„Ђетертеш" бави се са питањем о управи у Босни и пише између осталог:

Код нас су у своје време Чеси немачки администрирали, исто тако хоће у Босни и Херцеговини Хрватима управу да даду. Код нас је била војничка власт само у претежности, а у Босни и Херцеговини она скоро све апсорбира. Још кад помислимо, да је код нас аустријска администрација осујећена, ма да је нашом земљом услед веће цивилизације лакше управљати: шта се може тек онда тамо доле у Босни ишчекивати, где културне тежње не хватају корена, ма како се ревно унапређивале? Наша сва сила разбиће се око уређења аграрних одношаја. Нек се Аустрија само сети, како тешко беше угарске аграрне одношаје уредити, ма да је пред овим задатком неуморно радило угарско законодавство од 1848. Код нас не само да су духови много раније сазрели, већ је народност у год. 1848. отворено изрекла, да се требају укинути стари земљепоседнички одношаји. Босански и херцеговачки правни одношаји пак куд и камо су тежи, него урбаријални и авитицитетни одношаји, који су код нас постојали, који су најпосле ипак производи хришћанске просвете били. Морали би располагати са силом мохамеданске вере, да би на том пољу штогод учинити могли. Тиме се апсолутно није спремило решење питања на црквеном пољу, што су католичкој јерархији дали сасвим нову организацију. Да би у Босни и Херцеговини имали уређене одношаје, морало би се захватити много дубље и вештије, као што то по бечкој шаблони никако могуће није.

Гамбета пред своји бирачи.

У париском заграђа Белвиљу, гамбетином изборном срезу, држан је 31. јула приватан скуп тамошњих бирача, на ком је Гамбета поднео извештај о свом заступничком раду.

Говорник пре свега одбија од себе потвору, као да он за диктатуром гине; рашчлени, шта је све комора у минулом заседању радила, изјави за тим, да се мора предузети реформа судске установе, војске и црквених послова. Говорник тражи подједнако обвезну обранбену дужност, за учитеље и чланове духовничких редова, као и за сваког другог, а осуђује установу годишњака својевољаца; даље жели, да се редовна служба смањи на три године, али мисли, да би смањење штетно било, кад се не би прво образовале појаве чете подофицира, тако да би се у напред могло стати на пут сваком слабљењу војске. Говорник одбија да се мисли, што му подмећу у погледу спољашње политике, хоће, да спољашња политика француска буде достојна и Француске земље, да си Француска одржи слободне и чисте руке, да си никог у јевропском концерту не изабере, да са сваким под једнако буде у добром одношају, да у индустријским и трговачким интересима налази повода, да успостави свезе споразума и слоге, да не буде осамљена, али и да се чува од сваке смеоне и љубоморне прошње. Јевропа мора знати, да је република збиља народна воља. Француска се мора чувати од спољашњих властољубиваца и унутрашњих присталаца династијашких. Француска је 1870. год. предобро видела, до каке је пропасти доведоше. „Данас", настави говорник, „данас је Француска сама своја. Она само мисли, како да се прикупи и усредсреди, не би ли си стрпењем и мудрошћу углед повратила и пожела награду свог држања. Доћи ће време, кад ће право, ђеније и славодобит решити стављене проблеме. Не решавају се питања правде само мачем; има још и нечег другог, — па ко вели, да се неће једном стећи међусобно одобрење за то? Ја желим, да влада и република буду смотрене, мудре и опрезне и да се чувају духа нападаја, преврата и палежа. Надам се, да ћемо снагом и правом опет једном видети одвојену браћу своју."

ДОПИСИ.

Из Шајкашке 27. јула. Штовани читаоци овога листа већ су се доста наслушали о свакојаким неделима неколицине ватрених и не ватрених пришипетаља солге Николића. Скоро сви досадашњи дописници из Шајкашке бавили су се поглавито Ђоћом и дром Боком и др. њима потчињеним радницима за благо свога принципала, а о овоме последњем т. ј. о самоме г. солги врло се слабо и то само онако узгред по нешто говорило. Јер он је сад тек развио своју каријеру и почиње да дела на „сасецању нокатију свију његових противника", — као што се сам изразио пре неки дан у шаначкој сеоској кући. Познат будући већ са свога осветољубља, он је као неки ага сад тек, после пада са уображене славе и величине своје, почео да тера пивму над свима онима, који се усудише да подигну свој глас против њега.

Под видом прегледања општ. рачуна путује сад г. солга од општине до општине, али не ради онога, због чега се бајаги на пут дао, већ да се покаже у свој својој сили и величини. Он на име путује од општине до општине, да скида све оне кнезове и натароше, који или не гласаше за њега, или не доведоше обећани број бирача на биралиште (а можда и да скупи разреване суме на поједине натароше, ради подмирења рачуна преко одређене мере потрошеног новца на кортешовање. Тако н. пр. гардиновачки г. домин имају да плате 80 фор. шаначки 25 фор. и т. д.); он иде да све оне који се заузеше за нар. кандидата, а који би њему тако нужни били, најскаренијим изразима почасти јавно у седницама полит. представништва; он иде на послетку (чуј, читаоче, и диви се!) да „спасава отаџбину" од опасних бунтовника, да у дугачким, китњастим и бомбастим, међутим веома досадним беседама претставља важност и ученост своје личности, позивајући све оне, који су бајаги забасали за којекаквим „упљувцима" (баш тако рече), што воде народ и државу пропасти, да се њега (!) као истинитог заступника среће и напретка свог драгог (ох како је он сладак!) народа придржавају.

Под видом, да прегледи општ. и ритске рачуне, дошао је г. солга 3. авг. п. р. у Г. Ковиљ, али намера му са свим друга беше, јер после подуже беседе, која је пуна скаредни израза и грђње против свију народњака, јавно изрече г. солга, да досадашњи горњо-ковиљски кнез (Ненадов) није више тај, а доцније још додаде, да ће га за његово упорство (за то, што није за њега гласао) још и на даље као поткнеза гонити, а гор. ковиљском становнику обрлајтнанту г. Стејином би чак и тиме попрећено, да ће и из сеоске куће бити једном изгнан.

Дугачка и досадна беседа би завршена, без да је и један од присутних представника што приметио, што ми је врло чудно, јер знам, да у гор. ковиљској општини има ваљаних људи (међу осталима и сама горе споменута двојица јесу једни од првих људи гор. ковиљских становника), који су до сад и речју и делом знали бранити и себе и своје.

Тај исти дан по подне дође г. солга истом мисијом и у Шанац. Али овде се оствари, јер у сеоској кући осим два плајаша, кнеза и касира не беше никог више, да дочека високоблагородног г. солгу. Тек после четврт сата почну долазити, све један по један, поглавари, и кад их се свега шест на броју нађе, поздрави их г. солга добродошлицом, али иронијом пребацујући, да је ред, да поглавари дочекају старешину, а не старешина да дочекује поглаваре. После тога се пређе на прегледање рачуна; за тим се изрече нека дугачка похвала кневу Петровићу, а после тога одпоче и опет дугачка придика, у којој све нар. вође шаначке беху „упљувцима" назване, а затим неки од њих и лумповима, који нападају бајаги на мирне и поштене грађане, псујући их јавно. Под лумповима мислио је г. солга у овом листу већ споменуту двојицу Шанчана, Раду Стојиловића и Шацу Пешића, а под поштеним грађаном, шаначког г. домина.

Цело пак то нападање састоји се у следећем. Стојилов и Пешић ишли су са више друштва из сватова. Био је већ дан. Идући из сватова, певали су и узвикивали свакојаке поскочице. Кад приспеју до г. доминовог стана, нашали се Пешић с г. Емилом Хрњаковим, те га у шали погрди. Г. Домин, коме је такођер име Емил, прими то на себе, и хтеде из револвера на Шацу пуцати, но жена га од тог одврати. Сутра дан оде у сеоску кућу и састави громопуцателну тужбу против Пешића, и управи је на г, солгу. На 8—10 дана доцније беху сви у друштву томе налазећи се чланови, заједно са наговореном натарошевом служавком и његовим плајашем, цитирани пред г. солгу. Кад се нађу пред г. солгом, сви исповеде како је било у ствари, само доминова служавка и наговорени плајаш сведочише, да је Шаца заиста г. домина грдио. Г. солга, видећи да на основу те сведоџбе не може никакве пресуде донети, а он, желећи да се брату Шаци ма на који начин освети, преокрене лист и базирајући своју пресуду на „јавном не пристојном понашању", осуди Шацу на 2 дана затвора или 20 фор. новчане

ЛИСТАК.

ОМЛАДИНИ,

целој и једном дѐлу њеном.

Од срца је, — нека срца нађе.
Од душе је, — нек се душом прими.
Нису мисли часа ни тренута,
Већ живота рода забринута.
Бол и надах ово у свет крсте.
За то му се замерити нећеш! —.

I.

Омладино, очи наше младе;
Омладино, руке наше јаке;
Омладино, звездо наше наде,
Ја те здрављам кроз мутне облаке!

Облак бацa и сенке и мраке,
Да науди богоданом сјају; —
Ал соколи ум'у кроз облаке,
— По томе се соколи познају.

Чиста речца духа искрњега
Нек ка' муња облачину пара;
Тако с' ђетић доба негдањега
С омладином својом разговара.

Омладино на живота прагу,
Омладино у развоју своме,
Омладино, схвати своју снагу,
Јачај снагу, — не играј се њоме!

Њоме можеш многе наше санке
Сутра већ остварит'.
А још више можеш њоме — јао,
Данас још покварит'

II.

У срцу ми једна речца
Од детинства мога.
Та је речца рајски лепа,
Та је речца: слога!

„Та се речца отрцала,"
Веле неки стари;
Јест', дабогме, по устима,
Али не на ствари.

Ова речца, коју давно
Негујем у груди,
Ова речца, омладино,
Сад се живље буди.

Тај аманет шиљем данас
Цркви ваших срца, —
Да видимо, може-л да се
И стварно отрца.

III.

На олтару светиње нам
Зрачак се разлива, —
(Ал светиња што је деду
И унуку бива.)

Пред кивотом, пред распећем
Српскога олтара,
Ту још гори кандиоце
Родољубна жара.

То с' кандило припаљује
Рад спаса и лека,
Од колена до колена,
Од века до века.

То кандилце, омладино,
Гледа твоју мету;
Радује се сваком твоме
Напреднијем лету.

Омладино, српска соја,
Надо роду своме,
Шир'те крила, браћо моја,
Лету напредноме.

Али таки нека буду
Крила вам таласи,
Кандиоце нашег храма
Да се не угаси.

IV.

Видим хале, њине жвале
И чељусти клете,
Које свима народима
Подједнако прете.

Хај, ал сви ће заједничке
Против таких зала;
Биће борбе, опште борбе,
Против општих хала.

Ал видите-л, очи младе,
Што на ближој мети?
Ви'те-л халу ближу, која
Само нама прети?

Што се свести нашег рода
И имену руга, —
Према њој смо ево сами
Без помоћна друга.

Док ми мача наоштримо
Против општих хала,
Наша мала, ближа хала
Нас је прогутала.

Ој Милоше, Стар-Новаче,
Имате-л унука! — —
— — Ал ја не знам што ми данас
Тако дркће рука —

V.

— — — — — — —
Хватајући што утећи неће
Свом брзином и заносом слепим,
Утеч'ће нам што се вратит' неће,
— Ја од тога стрепим.
— — — — — — —

VI.

Ја сам браћо старовоља, —
Искре мога жара,
Моје тежње, моја воља
Остала је стара.

Што сам негда загрлио
Душом на уранку,
Пратиће ме црном гробу,
Вечитоме санку.

Што је негда, то ми и сад
Шири, тесни груди;
Ја се и сад молим богу,
Богу свију људи.

Видим клету неједнакост
Како правду гуши.
Тешке сузе сиротињске
Боле ме у души.

Човечанство да би стресло
Иге срама свога. —
Ето то је старо гесло
Старовољства мога.

Па ипак често гушим
Мржњу и гњева гром, —
И све те жртве носим
На олтар роду свом.

Као анђо рода мога
Ускликне: Сад си свој!
Онда ћу, шири свете,
Онда ћу бити твој.

VII.

Питај Франка, Немца, Англа,
Кашће као и ја:
„Који себе не спасава,
Тај себе убија."

Сви су најпре себе спасли,
Па су светла лица. —
Јербо свету нема спаса
Од — самоубица.

VIII.

За што моје гусле гуде
У узаном кругу? —

глобе! Дакле весели сватовски усклици и међусобна шаљива задиркивања веселих свата, то је г. солги нарушавање јавнога морала и непристојно понашање? Е, шта још нећемо дочекати од нашег високоблагородног г. солге! Дакле, није доста што се по свима општинама пача и у оне ствари, што не спадају у његов делокруг, него се понижава чак и до плајашке и пандурске дужности, те бајаги хранећи јавни морал, затвара на основу лажних и непоштених тужаба својих подлих чанколиза и трчилажа, оптужене веселе, међу тим никог не вређајуће свате. О ти:

„Црвеном крестом напуђена ћурко,
Ти слатка, лепа, отровна печурко,
Ти ли си бранич тих једрих синова,
Шајкаша наших, дичних соколова?“

Е тако видите, штов. читаоци, то су ти „опасни“ бунтовници, које г. солга, да, онај „фини“ Николић, „упљувцима“ назива, и са нарушавања јавног морала на новчане глобе или затвор осуђује.

ја.

Вести из места.

— У суботу, 1. августа била је овде од министарства изаслата комисија, да утврди прелазе преко железнице, означи просеке и да се определи место за станицу. У нашем хатару осигурани су прелази и пропусти вода по захтевању варошких заступника. У комисији станица је пројектирана од државни стручњака ива каменичке капије у лиману. Пошто ближег и бољег места није било, то је и од стране варошких заступника примљено, с том примедбом, да нуждни материјал не ваде испод лиманских вртова, јер је изглед, да ће се што ту видати. После свршене комисије председник изјави заступнику грађевног друштва, да може одма градити, а овај рече, да ће одма, још септембра станицу почети насипати. Овом приликом запитаће ко, како ћемо до станице доћи? Варош ће морати један насип и калдрму поред лиманских башча направити и сокак отворити на ономе месту, где је каменички сокак широк, и то би најбоље било на брашнарском кантару (мелваг-плацу.)

Нови Сад 4. августа. „П. Лојд“ доноси из Руме од 2. (14.) августа телеграм, који је пресна лаж. Какви је људи тамо од противнародне странке било, није та лаж чудо. Само је требао додати: да је један од њине странке, кад је хтео говорити, предусретнут са: „доле“!

НОВИЈЕ.

У првој седници новог загребачког градског представништва, држаној 1. о. м., предложи нови подградоначеник Црнадак, да бившег градоначеника Мразовића наименују почасним грађанином. Владин повереник не допусти, да се предлог претреса, јер није био стављен на дневни ред. На то се изроди галама, а владин повереник закључи седницу. — Новоизбрани градоначеник, др. Хофман, не ће да се прими избора.

— Због тога, што је порез на духан у Србији ударен, обуставише 1. о. м. све београдске духанџијнице продају. Депутација истих замоли министра унутрашњих, да се не морају водити књиге о купу и продаји, но он одби ту молбу. Сутра дан су неки већ били отворили радњу.

— „П. Л.“ јављају из Призрена, да се код Ђакова искупило 4000 Арбанаса лигине војске. Говори се, да лига хоће да прогласи автономну арбанашку државу.

— „Руски Курир“, што у Москви излази, добио је трећу опомену, те је на три месеца обустављен.

— „Порјадок“ дознаје, да се руско војено министарство проучава, како би се број оних младића, који већ имају неког војничког образовања, могао смањити. То мисли тим постићи, ако годишњи број новака смање од 235.000 па 195.000, али за то да редовну службу продуже од четир на пет година, а што не достане до потпуног броја војника, то да попуне новацима, који ће само једну годину редовно служити.

— Руска влада хоће, као што „Моск. Телегр.“ дознаје, да ступи с Портом у договор ради ратне наплате, како се ново стање у Бугарској утврди, јер је данак, што га Бугарска Турској плаћа одређен, да се њим наплати један део ратне штете.

— Међународна комисија за грчко-турско разграничење одобрила је турски предлог, да се окупација другог појаса земљишта одложи на 14 дана.

Разне белешке.

(Пољско позориште у Петрограду.) Петроградске „Новости“ јављају, да се у руској престоници кане, да онде оснују пољско позориште.

(Васионски сабор у Москви.) По Петрограду се говори, да ће у Москви бити васионски сабор, кад се буде онде светила црква спаситељева.

(Библија из Мојсејевих дана.) У палестинској вароши Стаблу (Самарија, у библији Шомрон) постоји једна самарјанска општина — Самарјани су потомци оних народа, који су од вавилонских краљева после разорења првог храма у Палестини насељени, за тим приме Јудејство, али су задржали и на даље своје невнабожачке обреде — и ова има једну пергаментску библију, за коју веле, да ју је писао један унук првосвећеника Арона. На крају те библије налази се заиста ова примедба написана руком пишчевом: „Ја, Пинха, син првосвећеника Арона, писао сам ову свету књигу.“ С тога чувају Самарјани ту библију с највећом пажњом и кад би им когод понудио новаца, да је купи, они би га свагда одбили. На честу молбу неког американског мисијонара дозволио је сад првосвећеник Самарјана, да се некоји делови те библије могу фотографично копирати.

(Поштарство у Русији). Из поштанске статистике Русије, коју је пре кратког времена издало петроградско поштанско окружје, вадимо ове интересантне податке: У целом руском царству има 4374 поштанских завода, и то 84 гувернијских поштанских комптоара са локалном поштанском управом и поштанским уредом, 19 пограничних поштанских комптоара, 687 окружних поштанских уреда, 312 поштанских оделења, 1445 поштанских штација за равну кореспонденцију, 218 поштанских штација за просту кореспонденцију, 77 жељезничких поштанских оделења и 1532 жељезничке поштанске штације за писма. Дужина свију поштанских пруга износи у целини 156,537 врста (1 врста = $^1/_7$ немачке миље), од тога долазе на жељезницу 21,678, на шосеје 7844, на друмове 96,676, на велике цесте 10,883, на поморске путове 8966, на јеверске путове 622 а на речне путове 9967 врста. У Русији је год. 1879. оправљено свега 192.283,507 писама, естафета, новчаних пакета и пакета у вредности. У иновемство је послано 7,662,905 писама и т. д., а из иноземства дошло је у Русију 12.492,625 писама и т. д. од пакета са вредношћу оправљено је: приватних пакета у вредности од 707.598,811 и ерарских пакета у вредности од 2,165.495,148 рубаља. Целокупан приход на свима поштанским уредима износио је 13.648,436, а издатци 14.695,344 рубаља.

(Жељезница на леду). У Руској положена је прошле зиме жељезна пругана лед реке Неве. На леду Неве и то између Кронштата и Ораниенбаума јури сада локомотива. Лађе наиме, којих долази годишње преко 3000 у Кронштат, не могу према Петрограду даље пловити, јер је Нева тамо за велике лађе преплитка, па се с тога роба мора у Кронштату искрцати и на мање лађе товарити. Зими, док је Нева смрзнута, преважала се роба на саоницама на коњима и саоницама на једрима (Eisbote) те су се пруге, којом је овај предмет ишао означивале великим моткама, а ноћу великим ватрама. Но ове зиме положени су између Кронштата и Ораниенбаума подсеци са жељезним шинама, на којима жељезнички влакови преважају сву надошлу робу. Локомотива, која вуче терет, има 800 пуда (128 мт.), а читав влак којега лед мора носити, има 9000 пуда (1440 мт.) тежине.

(Жена витез почасне легије.) У великој дворани у Паризу, где продају мали трговци, пиљарице итд., седи сваки дан чврста жена, преко 50 година, густо црне косе и одважна здрава лица. Тој жени име је Анета Древон, била је као маркетанка с војском у Африци, у Криму, у Италији и на Рајни. У Француској има пет шест жена, које носе крст почастне легије, но Анета Древон заскужила га је једина јунаштвом. Бијаше то код Магенте. Два аустријска војника дочепаше се у покољу заставе друге зуавске пуковније, но Анка немарећи за пуцњаву из пушака, скочи на њих, састави из револвера једнога са земљом а другога рани те донесе весело заставу натраг. За то јунаштво добила је крст. Но није она само тај један пут била одважна. За немачко-француског рата бијаше маркетанка у 32. пешачкој пуковнији. После примирја погрдио ју је пред врати градића Диденхофена јавно на цести неки баварски војник. Непромишљајући дуго опали на њ револвер и он паде мртав. За неколико часа ухваћена је, а ратни суд у Мецу, осуди је на смрт. Баш онај дан, кад је имала бити смакнута, нанесе случај принца Фридриха Карла у Мец. Чувши, да се има нека жена стрељати, дао је списе донети те одредио, нека се одгоди стрељање, а за четири дана помилована је јунакиња бранитељица свога поштења, те само кући прогнана. Године 1874. замолила је помоћ у Мак Махона и он јој дао нешто обилнију потпору. Том главничицом урадила је себи трговину, те живи продајући поврће.

(Како Индијанци просе девојку?) Код Индијанаца стоји кћи према своме отцу у одношају, као египатска робиња према своме власнику. Она је главница, посед свога отца; она се продаје ономе који највише нуди. Зато је и просидба девојке скопчана често с најсмешнијим призорима а да последњи не жалосте одвише девојке. Ево такова призора: „Ја намеравам кћер вашу узети за жену“, вели љубавник отцу. „Она је ружна ствар, лења као медвед, не зна кухати ни радити, и неможе се за ништа употребити. Али ја видим, да вам она мора бити теретна, те ћу вам је узети, да вам искажем своју љубав. Колико тражите за девојку?“ Отац одговара често: „Ви хоћете моју врло љубљену, милу кћер, најбољу и најоданију, која је икада рођена? Најбољу кухарицу, најмарљивију и најпослушнију радницу у читавом племену? Ја немогу бити без своје кћери. Ја је не дам никоме, а најмање вама, који сте млади и имате само један склап (кожа од непријатеље главе). Осим тога сте украли једва више од два пониа и неможете ми наплатити кћери. Ја захтевам двадесет пониа и три биволске коже“. — „Двадесет поние и три коже!“ виче разјарено просилац. „Двадесет јаких, масних пониа за тако ружну, мршаву женску, која вредни једва једну биволску кожу! За то могу купити двадесет бољих девојака“! Пазарење се по том наставља уз вику и псовање без обзира на присутност девојке — отац хвали своју кћер, а просилац ју грди. Види ли отац, да је просилац нестрпљив и попустљив, онда отегне продају на више недеља. Најпосле буде девојка продана уз обичну сајамску цену девојака, за три или четири пониа и постаје својином младожење. О каквим обредима венчања нема наравно код тих варвара ни говора. Кад је куповнина исплаћена, онда одведе муж жену у очев шатор, да остане ту, док га многобројна обитељ неприсили или му богатство недопусти, да себи подигне свој „лодге“ (шатор).

ЈАВНА ЗАХВАЛА

Славном школ. одбору — срп. прав. црквене општине у Ст. Паланци, овим јавно очитујем моју најтоплију захвалу и признање, што је са обзиром на мене, као своју седмогодишњу Ст. Паланачку учитељицу од 2 Септембра 1880. бр. 30. донео закључак: да ми се за време мог једногодишњег бавлења у Сомборском учитељишту половине моје учит. плате издаје; коју сам заиста уједно и у своје време свагда с благодарношћу примала, и на тај начин тако сретна била, у смислу „школ. уредбе“ од год. 1872. §. 28. за срп. народ. учитељицу се оспособити.

У Ст. Паланци 15. Јула 1881. год.

Анђелија Степићева
учитељица.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Изишао је 2. број

СРПСКИХ ИЛУСТРОВАНИХ НОВИНА

за забаву, поуку, уметност и књижевност

с овим садржајем: **Забава:** Шумарева ћерка. Приповетка из српскога живота од С. В. П. — **Студије:** Јулија, (свршетак) од проф. Никол. — **Песме:** Пролетња зора (са сликом) од Миленка. — **Преводи:** Велики свет, новела грофа В А. Сологуба, превод Саве Петровића. — **Уметност:** Старе српске црквенске грађевине од М. Валтровића. — **Песме:** Зими, по Арању од Мите Поповића. — **Из разних крајева:** У Русији. Успомене из г. 1871. од М. С—ћа. — **Песме:** Одговор, од Огњана. — Кров душу ми гласак шуми, по Хајнеу од Б. Бранчића. — **Књижевност:** Брука Симе Љубића. — Приповетке Милов. Ђ. Глишића, оцена М. С—ћа. — **Уз саше илустрације:** Др. Ђ. Максимовић. Прокупље. Владика Ј. Јовановић. Старе српске црквенске грађевине. Гроб Пивљанина Баје. — **Разно.** — **Књижевне белешке.** — **Загонетка.** — **Родољубивим читаоцима.** — **Слике:** Др. Ђорђе Максимовић. — Варош Прокупље. Пролетња зора. Владика Јован Јовановић. Старе српске црквенске грађевине. Гроб Пивљанина Баје.

— Хај, и ја би с' угледао
На високу дугу,

Која с' диже у висину
Чистим својим сјајем,
Да загрли цело друштво
Једним загрљајем;

Да окрепи, што је пало,
Што је малаксало;
Да подсети шта је небо
Људма обећало.

Ох, та то би мојој души
Биле рајске сласти, —
Имао би, имао би,
Много, много касти.

Па зашто се не угледам
На високу дугу?
Зашто моје гусле гуде
У узаном кругу?

Да-ли мене каква страва
Од отог задржава? —
Бојим-ли се ја власника
И њихова гњева?

Ја се бојим само бога
И укора свога, —
А за друго . . . а за друго:
„Ка' за дора мога.“

Да, бојим се још нечега,
Омладино мила,
Ја се бојим још нечега,
То ми ломи крила.

Ја се бојим нашег духа
Лако страпутнога.
Ми смо брзи, каткад бржи
Од разума свога.

Заведе нас, занесе нас
Наше срце живо.

Бива код нас и светиња
Да се схвати криво.

Мач, који се намењује
Прот клети грдоба
Биба код нас, да с' на телу
Свом рођеном проба.

Зато ми се у гуслама
Најмилија таји.
Само каткад тек пробију
Горки уздисаји.

IX.

Ој потоци нашег рода,
Свима вам је једно врело —
Свуд где тече једна крвца,
То је мени једно тело.

Једне су нам крајње паде,
Једне су нам жеље битне.
И ја волим једне боле
Нег усклике разне, ситне.

Боље ј' да још неко време
Једним болом уздишемо,
Него да се расцепкани,
Сваки за се радујемо.

X.

Сећи трње, чупат' коров
Па сејати чисто жито:
То ј' пред богом и пред људма
Узорито, племенито.

Ал с коровом све чупат'
Што је никло самостално:
То је мени, верујте ми,
Преко јего радикално.

XI.

Али ово одбит' морам,
— Тако ми олтара —
И од себе и од својих
Давнашњих другара:

Ко не метне нови шешир
С широким ободом,
Да тај не зна корачати
Напреднијим ходом.

Да у њему нема места
Вишој мисли света;
Да у њему нема срца,
А баш и полета.

Који неће све да сруши
Брзо и узнако,
Да тај мети, општој мети
Не иде полако.

Да он неће, с вама скупа,
Где се згода пружи,
Похитати, да се вишем
Начелу одужи.

Да су наше борбе, муке,
Према млађим стидне:
Да су старе очи слепе,
Само млађе видне.

Бранећ, што нам српска мајка
Ставила у груди,
Да нећемо и све бранит'
За чим теже људи.

Ово морам одбит' силно,
— Тако ми олтара, —
И од себе и од својих
Давнашњих другара.

Или ће се одбит' само,
— То ми текем прија, —
Као што се бурно море
Од стена одбија.

XII.

Ал шта ј' ово? Шта то чујем?
Да-ли ми се снива? —
Јер оваке гласе данас
Само сан дарива.

Оживела, васкрснула
Српска слога лепа;
Омладина, нада наша,
Она се не цепа.

Оживело младих снага
Братско друговање;
У старијим поштује се,
Што је за штовање.

Што је било охладнело,
Опет се загрева;
Што је било пренаглило,
Враћа с' са крајева.

Застава се у вис диже,
Али једна само;
На њој пише: „Српство пада, —
„Ал ми га не дамо!

„Око храма светиње нам
„Биће бедем живи;
„Слози нашој, жртви нашој
„Нек се свако диви!

„Српство ћемо слошке бранит,
„Од напада љута;
„Дижућ' Српство крчићемо
„Даљој мети пута!“

Је-л то збиља, — а не машта
Тужнога песника? —
Тад и мене прим'те браћо,
За проста војника.

(„Стармали“ бр. 21.) З.—Ј. Ј.

НОВЕ КЊИГЕ ЗА ШКОЛУ И НАРОД.

Сад баш изађе из штампе, и може се добити

У КЊИЖАРИ ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДР.

У НОВОМ САДУ

РАЧУНИЦА

(АРИТМЕТИКА)

за прва три гимназијска разреда, за више девојачке школе и сходне им заводе. Израдио по дру **Фрањи Мочнику и др., Андрија М. Матић** гимн. проф., на великој 8-ни са 280 ст. и 2 л. цена ф. 1.50.

Осим наведеним школама ☛ **препоручујемо ову рачуницу и сваку другу школску књижицу** ☛ **гг. учитељима** (за ручну књигу) ☛ **гг. трговцима, трговачким спомоћницима и практикантима** ☛ **а и свакоме који хоће да се с** разним врстама рачуна уповна.

МАЂАРСКО ЈЕЗИКОСЛОВЉЕ

У ПРАКТИЧНИМ ПРИМЕРИМА.

По наставном плану високог министарства просвете од 29. јула 1879. за срп. основ. школе. Удесио **Јован Илијић** упр. учит.

I. свеска за II. разред тврдо укоричено 20 н.
II. „ „ III. „ „ „ 24 н.
III. „ „ VI. „ „ „ 30 н.

☛ **Г. учитељи, који су се служили овим језикословљем, сведоче да је по свему врло лако предавати, а деца показују врло леп успех, јер овим начином лако схваћају, иначе тежак мађарски језик. Све то препоручује ову књигу.**

☛ Сваки који жели само 1 или 2 примерка рачунице или језикословља поштом добити, јефтиније ће га стати, ако нам припадајућу своту (за исте), и 15 новч. за поштарину (рекомандираним крстоплетом) поштанском упутницом пошље.

☛ **Уједно јављамо и то, да се у нашој књижари могу добити и све остале школске књиге, учила итд. које су прописане, и употребљују у основним, средњим и вишим школама.**

☛ **Г. учитељима, и сваком који за школе набављају књиге, дајемо ☛ 25 ☚ процената приде у књигама нашег и од нас прекупљеног издања, или 10% у новцу и у књигама ма чијег издања.** ☚

С поштовањем

Књижара Луке Јоцића и др.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

СТЕВАН КОСТОВИЋ

КОМИСИОНСКА РАДЊА У БУДИМ-ПЕШТИ.

Куп и продаја свију ниже назначени и у ту струку спадајући артикла по умереној провизији и строго солидној послузи.

Извештај од 13. августа 1881.

Жито из Потисја	— — — — 77—79	ф. 12.40	ф. 12.85
„ „ „	— — — — 74—76	„ 12.10	„ 12.50
„ банатско	— — — — 77—80	„ —.—	„ —.—
„ „	— — — — 74—76	„ 12.10	„ 12.40
„ „	— — — — 72—73	„ 11.50	„ 11.85
„ бачко	— — — — 74—76	„ 12.—	„ 12.35
„ „	— — — — 72—73	„ 11.50	„ 11.75
„ влашко	— — — — 75——	„ —.—	„ —.—
„ „	— — — — 72—74	„ —.—	„ —.—
„ српско	— — — — 76——	„ —.—	„ —.—
„ „	— — — — 72—74	„ —.—	„ —.—
Узанц-жито за март-април	— — —	ф. 12.60	ф. 12.65
„ за септ.-октобар	— — —	„ 12.30	„ 12.35
Раж мађарска	— — — — — —	„ 8.40	„ 8.75
„ влашка	— — — — — —	„ —.—	„ —.—
Јечам за храну	— — — — — —	„ 7.—	„ 7.50
„ за пиваре	— — — — — —	„ 8.25	„ 8.70
„ влашки	— — — — — —	„ —.—	„ —.—
Зоб трг. роба	— — — — — —	„ 6.50	„ 7.—
„ фина роба	— — — — — —	„ 7.—	„ 7.40
Узанц-зоб за септ.-октобар	— — —	„ 7.25	„ 7.27
„ за март-април	— — —	„ —.—	„ —.—
Проја мађарска	— — — — — —	„ 4.50	„ 5.75
„ влашка	— — — — — —	„ 6.—	„ 6.25
„ влашка за пролеће	— — — — —	„ —.—	„ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски	— —	„ 6.30	„ 6.60
„ „ „ влашки	— — —	„ 6.30	„ 6.60
„ за мај-јуни банатски	— — —	„ —.—	„ —.—
„ за јули-август банатски	— —	„ 6.57	„ 6.60
„ за септембар-октобар банатски	—	„ 6.75	„ 6.80
„ за мај-јуни 1882. од идуће жетве		„ 7.—	„ 7.05
„ за јан. фебр. март, банатски нови		„ —.—	„ —.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов		„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl	— — — —	„ 11.25	„ 12.75
„ банатска	— — — — — —	„ 11.—	„ 11.75
„ за август-септембар Kohl	— —	„ 13.50	„ 13.62
„ за јули-август банатска	— —	„ —.—	„ —.—
Горушица по каквоћи	— — — —	„ 5.50	„ 6.—
Мувар „ „	— — — —	„ 6.50	„ 7.50
Ланено семе по каквоћи	— — — —	„ 11.50	„ 12.—
Кудељно семе „	— — — —	„ 6.50	„ 7.25
Бикељ по каквоћи	— — — — —	„ 5.50	„ 6.—
Пасуљ бели	— — — — — — —	„ 8.—	„ 8.50
„ шарени	— — — — — —	„ 7.—	„ 7.25
„ жути	— — — — — —	„ 8.—	„ 9.—
Погачице од репице	— — — — —	„ 5.—	„ 5.75
Погачице од горушице по каквоћи	— —	„ 3.50	„ 4.—
Паприка трг. роба	— — — — — —	„ 17.—	„ 18.—
„ фина роба	— — — — — —	„ 45.—	„ 50.—
„	— — — — — — —	„ 32.—	„ 34.—
Мед оцеђен	— — — — — — —	„ 28.—	„ 30.—
„ вошчан	— — — — — — —	„ —.—	„ —.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— —	„ —.—	„ —.—
Восак рожњавски	— — — — —	„ 118.—	„ 120.—
„ славонски	— — — — —	„ 122.—	„ 125.—
Шљиве српске гот. роба у бурадма	—	„ 10.50	„ 11.50
„ „ „ „ у џакови	— —	„ —.—	„ —.—
„ за октобар-новембар у бурадма		„ 13.50	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		„ 13.50	„ —.—
„ босанске готова роба у бурадма		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		„ 10.25	„ 11.50
„ за октобар-новембар у бурадма		„ 14.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		„ 14.—	„ —.—
Пекмез, готова роба, славонски	— —	„ —.—	„ —.—
„ за септембар-октобар славонски		„ 20.—	„ 21.—
„ „ „ „ банатски		„ —.—	„ —.—
Свињска маст варошка	— — — —	„ 69.—	„ 69.50
„ „ сеоска роба	— — —	„ 67.50	„ —.—
Шишарке прима мађарске	— — —	„ —.—	„ —.—
„ прима славонске 1878.	— —	„ 15.—	„ 15.50
„ секунда „ 1878.	— —	„ 11.—	„ 11.50
„ прима српске 1879.	— —	„ 19.—	„ 20.—
„ прима српске 1878.	— —	„ 14.—	„ 15.—
Овчије коже срп. и бос. лаке по 102 ком.		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ „ средње 102 ком.		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ „ тешке 102 ком.		„ 135.—	„ 140.—
Јагњеће средње 102 ком.		„ —.—	„ —.—
„ тешке 102 ком.		„ 102.—	„ 108.—
Козије по каквоћи за 56 кила	— —	„ 50.—	„ 51.—
Јареће „ „ мађар. ердељ.	— —	„ —.—	„ —.—
„ тешке	— — —	„ —.—	„ —.—
Вуна срп. и бос. по каквоћи цигаја	—	„ 50.—	„ 55.—
„ „ „ цакел	—	„ 40.—	„ 45.—

Рана. Ново жито већ се прилично добро довози и нуди. Мишљене је у почетку недеље слабо било и млинима је испало за руком цене са 10—50 нов. на спрам прошле недеље да скуче, али се ситуација задњих дана знатно променула. — Данас стоји изван сваке сумње да ће Америка за извоз мање способна бити, по прошле године; међутим је у увозним земљама приход жетве доста обмане донео, и доходак фактично здраво натраг остаје но што је оцењен и тај је мањак свестрано тако овладао, да је скакање цене на трговинама у домовини и иноземству сво семњиште окупирало. — Течајем ове недеље променуто је већ око 75,000 м. ц. жита са 25 нов. побољшаним ценама. Цене јечма, кукуруза и зоби такођер су чврсте и добра роба даје се са у ценовнику означеним највишим ценама продати. На тргу термина остаје правац чврст и цене скакајуће.

Продукти. Старе српске шљиве у бурадима продало се у течају ове недеље за американски рачун још 100 буради до ф. 11½, а босанске остале без купаца. Термини се држе на више али без успеха јербо купаца нема. Јагњећи је кожа српски око 10,000 ком. по ф. 102. — до ф. 108. — за 102 ком. а и нове овчије коже око 6000 ком по ф. 42. — за 56 кил. без ногу продато, стари овчији кожа нема. У јарећим кожама је добро расположење, али се имаоци уздржавају од продаје. Посао у шишаркама је потезуђ. Свињска маст и пасуљ скакајући правац.

БЕРГМАНОВ

САПУН ПРОТИВ ПЕГА

одстрањује потпуно сваковрсне пеге. Комад 45 новч. у апотеци М. Максимовића у Н Саду.

Ред пловидбе

I. кр. повл. дунавског паробродског друштва почевши од 20. марта (I. априла) до 3. (15.) октобра 1881.

од **Новог Сада** у **БУДИМ-ПЕШТУ**: сваки дан, изузимајући петак око ½ 11 сати пре подне.

од **Новог Сада** у **ЗЕМУН**: сваки дан, изузимајући уторник после 4 сахата после подне.

од **Новог Сада** у **ОРШАВУ** и **ГАЛАЦ**: понедељником четвртком и суботом после 4 сата после подне.

од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ**: средом и недељом после 4 сата после подне.

од **Новог Сада** и **САВСКЕ станице**: четвртком и недељом после 4 сата после подне.

од **Новог Сада** у **РУШЧУК**: понедељником и четвртком.

Нови Сад 20. марта (1. априла) 1881.

Оправништво.

Курс бечке берзе 4. (16.) авг.

5% металица	77 75
5% народног заима	78.65
Аустријска златна рента	94.—
Угарска златна рента	117.85
Државни зајам од 1860.	131.25
Акције банчине	830.—
Кредитне акције	368.30
Лондон	117.70
Угарске разтеретнице	100.—
Темишварске разтеретнице	98.50
Ердељске разтеретнице	98.50
Хрватско-славонске разтеретнице	—.—
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.15
Наполеондори	9.34
Немачке марке	57.40

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место на српској верозаконској школи у Дубици на Уни овим се расписује стечај.

Плата је учитељска у готовом новцу 300 фор., 6 хвати тврди дрва, слободан леп зидан стан, састојећи из две собе, кујне, коморе к томе штале и кућне башче. Дужности су му осим предавања у школи и појање у цркви, чему ће и децу обучавати. Од укопа ако позван буде има 50 нов.

Потражиоци имају своје ваљано инштрујиране молбенице до 30. августа т. г. српско-православном црквено-школском одбору у Дубици поднети.

У Дубици из седнице црквено-школског одбора 30. јула 1881.

Мијаило Л. Пачић,
парох и председник.

1—3

КАСЕ

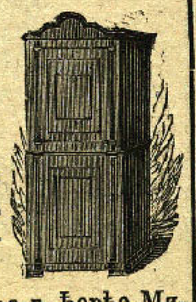

по најновијој американској системи, сигурне од ватре и похаре из фабрике

ФЕЛИКСА БЛАЖИЧЕКА

У БЕЧУ

у солидности и каквоћи израде не уступају ни једној до сада познатој фабрици, а у цени знатно јефтиније.

Наручбине прима и отправља г. Ђорђе Милићевић, трговац у Бечу, **Lazenhof**, код кога се могу мустре видети и цене сазнати. 14—

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на три правна места у стипендијској закладу пок. Атанасије Бале, с којим је појединце скопчана годишња стипендија од 63 фор. а. вр.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 фор. 84 фор. и 105 фор. подељене, могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у више, подарити само таким, у опсегу срп. митрополије карловачке спадајућим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који неуживају нити друге какве, нити пак стипендије, што су од истог основатела код протестанских наставних завода у Дебрецину, Шарошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници основателеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи имају своје, са крштеним писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва обложене молбенице до 31. августа, (12. септембра) т. г. срп. народ. црквн. школ. савету у Карловцима поднети.

У Карловцима 31. јула (12. авг.) 1881.

2—3 **Председништво н. ц. ш. савета.**

СТЕЧАЈ.

У закладу пок. Ђорђа Сервијског имају се три стипендијска места III. разреда, свако са годишњом стипендијом од 105 фор. а. вр. попунити. Стипендисте овога разреда могу се с временом, ако нужну квалификацију све једнако имали буду, у више стипендијске разреде т. ј. у II. са годишњом стипендијом од 157 фор. 50 нов. и I. раз. са годишњом стипендијом од 210 фор. а. вр. промаћи, и имају у томе погледу првенство пред другима, који ту стипендију уживали нису.

Стипендију из закладе ове може искати сваки ученик српске народности и православне вероисповести, који је 12 годину живота свога навршио, добро се влада и у наукама одлично успева, и који је сиромашног стања.

Они, који једну од ових стипендија тражити желе, имају своје са крштеним писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва обложене молбенице до 31. августа, (12. септембра) ове године сабор. одбору у Карловцима поднети.

У Карловцима 4. јула, (12. авг.) 1881.

2—3 **Председништво саб. одбора.**

Оглас.

Уписивање ученика на овдашњој срп. вел. гимназији за шк. годину 1881/2 почиње 17. (29.) августа 1881.

Ученици, који први пут у гимназију ступају, имаће исказати, да су свршили главну основну школу.

Уписна такса је 2 фор. 10 новч. Школарина 6 фор. на по године и прилог на библиотеку 1 фор.

Од плаћања школарине могу бити опроштери само они, који докажу, да су сиромашни, да се добро владају и да у наукама добро успевају.

Родитељима ученика са стране саветује се овим озбиљно, да непогоде стан без знања гимназијске управе.

У Новом Саду 13. (1.) августа 1881.

Васа Пушибрк
управитељ.

3—3

СТЕЧАЈ.

На управљену парохију нештинску, која је закључком конзисторијалним од 21. јуна 1877. К. 268/172 из V. класе на VI. класу сведена, — овим се стечај расписује.

Просителји имају своје нужним сведоџбама снабдевене молбенице за 4 недеље, рачунајући од дана првог уврштења расписа овог, овамо поднети.

Из седнице консисторијалне, у Карловци 14. (26.) јула 1881. држане.

Конзисторија архидијецезе карловачке.

3—3

Мануфактурна трговина

Д. СТЕФАНОВИЋА И СИНА

у Новом Футоку

потребује једног спомоћника који је вичан немачком и мађарском језику, уједно који и шпецерај разуме добијају првенство. 1—3

Мануфактурна трговина

ЈЕФТЕ ОСТОИЋА

у Руми

потребује једног спомоћника који говори српски, немачки и мађарски и који може одма ступити. 3—3

На такованој свињској пијаци бирцув код лисице са овим просторијама: пространом двораном за бирцув, шталом, шупом и чардаком и пространом авлијом, издаје се од 1. новембра под кирију. Упитати се ваља код г. Живка Ђурића.

У Новом Саду 30. јула 1881. 3—3

500 ХЕКТОЛИТАРА ИЗВРСНА

НЕРАДИНСКА и ГРГЕТЕШКА

ВИНА БЕЛА, ЦРНА И ШИЉЕРА

заједно с буретом и повољном ценом има на продају у Митровици код

Јулија Волфа,
угоститељ „код лафа.“

3—3

За зиму.

ВИЉЕМОВ

антиартритички-антиреуматички

крв чистећи чај,

од

ФРАЊЕ ВИЉЕЛМА

апотекара у Neunkirchen (у Доњој Аустрији)

против костобоље, реуматизма, тако звани Kinderfüsse, застарели упорни болести, често загнојавајућих се рана, кожних болести и спољни удa, чирова на телу или лицу, зверенца, сифилистичног отока, отока џигерице и слезине, као код хемороидални стања, жутице, жестоки удри болова, болове зглавкова и мишица, тиштење желудца, потешкоће ветрова, тврде столице, потешкоћа при мокрењу, полуција, мушке слабости, тока код женских, шкрофулозни болести, оток жљезда и разни други болести, употребљаван је са најбољим успехом, што се са хиљалу сведочби доказати може. Сведочбе на захтев бадава.

Омотци су у 8 оброка подељени по 1 фор. за биљег и опрему 10 н.

Сваки нека се чува од куповања потворина, те нека пази на познати у многим државама законом заједмчени мој биљег. 40—

Добија се у Н. Саду код г. Љубе Стефановића.

За јесен. За лето.

За пролеће.

Мохашки АГНЕЗИН извор

једна од оних

киселих вода Угарске

која понајвише угљене киселине у себи садржи.

Делује најизврсније при катархалним болестима органа за варење и воденог мехура. У опште препоручује се ова вода најбоље при свима оним болестима, где треба потпомоћи рад органа а поткрепити функцију нервнога сустава.

Вода ова употребљава се већ у велико а веома радо са вином.

Упутства и списи шаљу се по захтеву бесплатно.

Ваздa фришка може се добити ова вода у главном стовариштy

Л. ЕДЕШКУТИЈА

кр. уг. доставника, Јелисаветин трг 7.

У Новом Саду код Браће Вагнера.

11—12

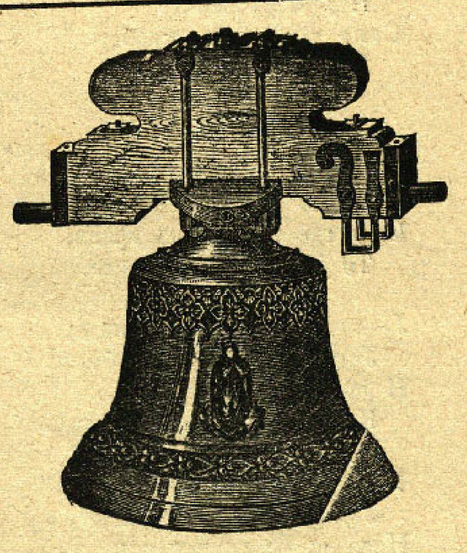

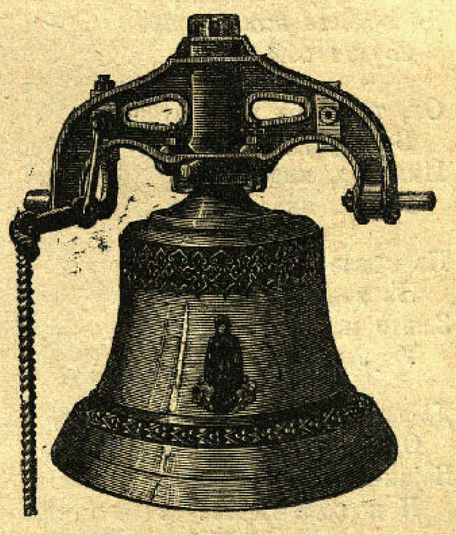

ЗВОНА

по новој и старој системи са гвозденим и дрвеним крунама, хармонично удешена од најфинијег метала, са најчистијом израдом, израђује ливница Ђорђа Бота синова, са гаранцијом на више година.

Стара прснута звона прима горе речена фирма у промену за нова, са врло малом доплатом. Такођер дајемо до знања оним честним општинама, које би раде нова звона лити дати, или стара звона у промену за нова, а нису у стању одма исплатити, примамо се израдити истим општинама на исплату. На захтевање шаљемо ливане мустре звона како са гвозденим, тако са дрвеним крунама.

ЂОРЂА БОТА СИНОВИ
звоноливци у Вршцу.

10—20

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.